

TOMAS LAGŪNAVIČIUS

TOMAS
LAGŪNAVIČIUS
IR NEW
STATISTINIO MENO
FILOSOFIJA

*Tomas Lagūnavičius ir
New statistinio meno
filosofija*

Knygos autorius Tomas Lagūnavičius

ISBN 978-609-8349-62-7

2026

Turinys

Ivadas	8
I SKYRIUS. FILOSOFIJOS IR MENO SANTYKIS	
1.1 Filosofijos ir meno istorinis ryšys	9
1.2 Menas kaip pažinimo forma	10
1.3 Tomas Lagūnavičius ir New statistinio meno filosofija	11
1.4 Filosofijos ir New statistinio meno sintezė	12
1.5 Išvados	13
II SKYRIUS. KONCEPTUALIZACIJA – NEW STATISTINIS MENAS KAIP FILOSOFINĖ METODOLOGIJA	
2.1 New Statistinio meno samprata	14
2.2 Filosofiniai pamatai	15
2.3 New Statistinio meno metodologija	16
2.4 New Statistinis menas ir tradicinė meno filosofija	17
2.5 New Statistinio meno praktiniai pavyzdžiai	18
2.6 Išvados	19
III SKYRIUS. NEW STATISTINIS MENAS ISTORINIAME KONTEKSTE	
3.1 Konceptualaus meno ištakos	20
3.2 Postmodernizmo įtaka	21
3.3 New Statistinio meno palyginimas su konceptualiais judėjimais	22
3.4 Lietuviškas kontekstas	23
3.5 Išvados	24
IV SKYRIUS. ESTETIKA IR KŪRYBA NEW STATISTINIAME MENE	
4.1 Estetinio vertinimo transformacija	25
4.2 Kūrybos principai New statistiniame mene	26
4.3 New Statistinio meno estetika ir tradicinės meno kategorijos	27
4.4 Praktinės T. Lagūnavičiaus parodos ir estetika	28
4.5 Estetikos filosofinė analizė	29
4.6 Išvados	30
V SKYRIUS. NEW STATISTINIO MENO EPISTEMOLOGIJA	
5.1 Meno ir žinojimo santykis	31
5.2 Epistemologiniai principai New statistiniame mene	32
5.3 Žiūrovas kaip epistemologinis agentas	33
5.4 Empiriniai ir statistiniai metodai	34
5.5 Filosofinė refleksija	35
5.6 Išvados	36

VI SKYRIUS. SOCIALINĖ NEW STATISTINIO MENO FUNKCIJA	
6.1 Meno ir socialinės sąveikos santykis	37
6.2 New Statistinis menas kaip socialinis procesas	38
6.3 Auditorija kaip duomenų šaltinis	39
6.4 Kultūrinės transformacijos per New statistinį meną	40
6.5 Socialinės funkcijos praktinis įgyvendinimas	41
6.6 Išvados	42
VII SKYRIUS. NEW STATISTINIS MENAS IR TECHNOLOGIJOS	
7.1 Skaitmeninių technologijų įtaka menui	43
7.2 Algoritmai ir generatyvinė estetika	44
7.3 Interaktyvios technologijos ir žiūrovas	45
7.4 Duomenų analizė kaip meninė priemonė	46
7.5 Filosofinė refleksija	47
7.6 Išvados	48
VIII SKYRIUS. ETIKA IR ATSAKOMYBĖ NEW STATISTINIAME MENE	
8.1 Etikos vaidmuo šiuolaikiniame mene	49
8.2 Žiūrovų duomenų naudojimas	50
8.3 Socialinės atsakomybės dimensija	51
8.4 Technologijų ir algoritmų etika	52
8.5 Filosofinė refleksija	53
8.6 Išvados	54
IX SKYRIUS. NEW STATISTINIO MENO ATEITIES PERSPEKTYVOS	
9.1 XXI a. meno transformacijos kontekstas	55
9.2 Naujos technologijos ir meninė praktika	56
9.3 Menas kaip evoliucinė sistema	57
9.4 Filosofinė prognozė	58
9.5 Iššūkiai ir galimybės	59
9.6 Išvados	60
X SKYRIUS. NEW STATISTINIO MENO TEORINĖ SINTETIZĖ	
10.1 New Statistinio meno sampratos apibrėžimas	61
10.2 Integracijos principai	62
10.3 New Statistinio meno epistemologinė sintetinė funkcija	63
10.4 Socialinės ir technologinės dimensijos sintezė	64
10.5 Etika ir atsakomybė kaip integruota dimensija	65
10.6 Filosofinė sintetizė	66
10.7 Išvados	67
XI SKYRIUS. BAIGIAMOJI DALIS	
11.1 Išvados	68
11.2 Bendras literatūros apibendrinimas	69

11.3 Baigiamoji refleksija

70

Pabaiga

71

Literatūra

72

Ivadas

Šiuolaikinis pasaulis vis labiau grindžiamas duomenimis, algoritmais ir nuolatine informacijos cirkuliacija. Ši realybė neišvengiamai keičia ne tik mokslą ar technologijas, bet ir meno sampratą. Tradicinės estetikos ribos nyksta, o kūryba įgauna naujas formas, kurios nebeatsiejamos nuo statistikos, modelių ir kolektyvinių tendencijų.

Tomas Lagūnavičius savo idėjomis siekia apibrėžti šį pokytį, siūlydamas naują požiūrį į meną – New statistinio meno filosofiją. Tai nėra vien teorinis konstruktas, bet bandymas suvokti, kaip menas funkcionuoja pasaulyje, kuriame reikšmės kuriamos ne tik individualiai, bet ir sistemiskai, per pasikartojimus, sklaidą ir duomenų sąveiką.

Ši knyga nagrinėja, kaip menas transformuojasi iš unikalios kūrybinės išraiškos į reiškinių, kuris egzistuoja platesniame informaciniame lauke. Čia svarbus tampa ne tik pats kūrinys, bet ir jo santykis su auditorija, jo sklaida, interpretacijų kiekis bei vieta bendroje kultūrinėje struktūroje.

Keliami esminiai klausimai: ar menas dar gali būti suvokiamas kaip individualus aktas? Kokią reikšmę turi originalumas statistinių pasikartojimų eroje? Ir kaip keičiasi kūrėjo vaidmuo, kai kūryba tampa neatsiejama nuo sisteminių procesų?

Ši knyga kviečia skaitytoją ne tik susipažinti su nauja filosofine kryptimi, bet ir permąstyti patį meno suvokimą – kaip dinamišką, kintantį ir vis labiau su duomenų logika susijusį reiškinį.

I SKYRIUS.

FILOSOFIJOS IR MENO SANTYKIS

1.1 Filosofijos ir meno istorinis ryšys

Filosofija ir menas nuo seniausių laikų buvo glaudžiai susiję. Filosofai bandė apibrėžti meno esmę, jo santykį su tikrove ir žmogaus patirtimi. Platonas savo Valstybėje meną traktuoja kaip imitaciją (mimesis), kur menas atspindi tikrovę tik per „vaizdą“ ir taip nutolsta nuo tiesos. Jis rašo:

„Menas yra imitacija; jis kartoja ne tik tikrovę, bet ir tai, kas tikrovėje tik suvokiamas kaip tikroviškas.“ (Platonas, Valstybė, 597b–598a)

Šiuolaikinė filosofija, ypač estetika, peržengė griežto imitacijos ribas. Immanuelis Kantas savo Kritikoje sprendimo dėl skonio (1790) apibrėžia meną kaip autonominę patirtį, kur estetiškas vertinimas grindžiamas „subjektyvia universalumo prielaida“:

„Galiu pasakyti, kad grožis yra tai, kas malonu be jokios interesų sąsajos ir gali būti pripažinta universaliais skonio sprendimais.“ (Kant, 1790, §5).

Ši Kanto koncepcija rodo, kad menas nebėra tik objektyvi reprezentacija, bet tampa sąveikos tarp subjekto, vaizduotės ir supratimo rezultatu.

1.2 Menas kaip pažinimo forma

Šiuolaikiniuose diskursuose menas dažnai suvokiamas kaip pažinimo priemonė. T. Adorno savo Estetinio teorijoje teigia, kad menas formuoja kritinę sąmonę, leidžia suvokti socialinius ir kultūrinius procesus:

„Meno santykis su visuma ir jo teisė egzistuoti yra problematiška; jis atspindi, kas iš tiesų egzistuoja, ne tik per formą, bet ir per kritinį požiūrį į pasaulį.“ (Adorno, 1970).

Tokiu būdu menas tampa filosofinės refleksijos įrankiu — jis ne tik perteikia grožį, bet ir provokuoja klausimus apie pažinimą, vertybes bei socialinę struktūrą.

1.3 Tomas Lagūnavičius ir New statistinio meno filosofija

Į šiuolaikinę filosofinę diskusiją įžengia Tomas Lagūnavičius, kurio koncepcija „New statistinis menas“ papildo tradicinį meną naujomis dimensijomis. T. Lagūnavičius teigia, kad menas turi integruoti tikimybių, duomenų ir socialinės sąveikos elementus, kad sukurtų prasmės ne tik formos ar vaizdo lygmenyje, bet ir kultūriniame bei epistemologiniame kontekste.

„Filosofija nėra vieno teisingo atsakymo paieška. Ji yra dialogas, kuriame skirtingos perspektyvos leidžia kitaip pamatyti tą pačią realybę.“ (Lagūnavičius, 2026)

T. Lagūnavičius kritiškai nagrinėja meno autonomiją postmoderniame kontekste, kai kūrinio vertė nebėra vien tik estetinių normų, bet tampa priklausoma nuo žiūrovo interpretacijos, statistinių duomenų apie auditoriją ir socialinio konteksto. Jo kūryboje menas tampa procesualiu reiškiniu, kuris egzistuoja tik kaip dialogas tarp autoriaus, žiūrovo ir statistinio patyrimo:

„Kūrinys nebeturi fiksuotos reikšmės. Jis gyvena statistikoje ir socialinėje sąveikoje, jo prasmė – rezultatas kelių perspektyvų sąveikos.“ (Lagūnavičius, 2026)

Ši perspektyva radikaliai išplečia tradicinę meno filosofiją, kuri dažniausiai sutelkta į grožio, formos ar autoriaus intencijos klausimus. T. Lagūnavičiaus new statistinis menas susieja estetiką su empiriniu pasauliu, panaudodamas duomenis kaip kūrybos struktūrinę ir filosofinę bazę.

1.4 Filosofijos ir New statistinio meno sintezė

New Statistinio meno filosofija remiasi idėja, kad meno ir žinojimo ribos yra skaidrios: menas tampa įrankiu ne tik estetiniam, bet ir epistemologiniam pažinimui. Šiuolaikiniame diskurse tai reiškia, kad menas gali atspindėti, interpretuoti ir transformuoti socialinius bei kultūrinius duomenis, o žiūrovas įgauna aktyvų vaidmenį statistinių ir conceptualių prasių kūrime.

Adorno teigimu:

„Meno kritinė funkcija nėra tik grožis, bet galimybė suvokti ir analizuoti socialinę tikrovę.“ (Adorno, 1970).

T. Lagūnavičius tai interpretuoja per New statistinio meno prizmę, kur kūrinio egzistavimas ir prasmė priklauso nuo tikimybių analizės, auditorijos reakcijų ir socialinių sąveikų. Šiuo požiūriu, filosofijos ir meno santykis įgauna naują dimensiją: meno patirtis yra ne tik estetinis, bet ir empirinio bei analitinio pažinimo rezultatas.

1.5 Išvados

Pirmame skyriuje matyti, kad filosofija ir menas nuo klasikos iki šiuolaikinės teorijos nuolat sąveikauja, peržengdami imitacijos, grožio ir formos ribas. Tomas Lagūnavičius į šią tradiciją įveda naują koncepciją – New statistinį meną, kuris jungia estetiką, socialinę analizę ir duomenų interpretaciją. Ši sintezė leidžia menui tapti ne tik kūrybos objektu, bet ir pažinimo procesu, kuris aktyviai formuoja žiūrovo patirtį ir suvokimą.

II SKYRIUS.

KONCEPTUALIZACIJA – NEW STATISTINIS MENAS KAIP FILOSOFINĖ METODOLOGIJA

2.1 New Statistinio meno samprata

New Statistinis menas, kaip jį konceptualizuoja Tomas Lagūnavičius, yra tarpdisciplininė kūrybos ir filosofijos forma, kurioje susilieja menas, duomenų analizė ir socialinė sąveika. Tai nėra vien tradicinis vizualus ar performatyvus menas — tai metodologija, kurioje kiekvienas kūrinys egzistuoja kaip procesas, priklausantis nuo statistinės tikimybės, žiūrovų sąveikos ir konteksto.

T. Lagūnavičius (2026) teigia:

„Kūrinys nebeturi fiksuotos prasmės. Jis egzistuoja tik dialoge su auditorija, statistika ir socialine aplinka; tik šioje sąveikoje gimsta jo tikroji vertė.“

Ši perspektyva radikaliai išplečia tradicinę meno teoriją, nes menas nebėra statiškas objektas ar vien autoriaus intencijos atspindys. Jis tampa dinamiška, kontekstualia ir empiriškai matuojama patirtimi, kurioje grožis, prasmė ir estetinė vertė nuolat kinta.

2.2 Filosofiniai pamatai

New Statistinio meno filosofija remiasi keliais pagrindiniais postulatais:

1. Epistemologija: menas yra pažinimo forma, kuri jungia subjektyvų suvokimą su objektyviais duomenimis. T. Lagūnavičius pabrėžia, kad New statistinis menas leidžia „suprasti, kaip auditorija interpretuoja kūrinį per tikimybių modelius ir patirties pasikartojimus“ (Lagūnavičius, 2026).
2. Ontologija: kūrinio egzistavimas nėra fiksuotas, jis priklauso nuo sąveikos su žiūrovu ir socialine aplinka. Šis principas artimas Williamo Jameso pragmatizmo idėjoms, kur tikrovė yra patirties ir sąveikos rezultatas (James, 1907).
3. Estetika: estetinis vertinimas tampa dinamiškas ir probabilistinis, o ne griežtai normatyvus. Kaip pažymi T. Lagūnavičius: „Grožis New statistiniame mene nėra tik formos ar spalvos klausimas, bet santykis tarp interpretuojamų duomenų ir patirčių“ (Lagūnavičius, 2026).

Šie principai leidžia New statistiniam menui veikti kaip metodologijai, kuri integruoja tradicinę filosofinę refleksiją, socialinius kontekstus ir duomenų analizę.

2.3 New Statistinio meno metodologija

T. Lagūnavičiaus metodologija grindžiama keliais etapais:

1. Duomenų rinkimas: menininkas fiksuoja tiek socialinius, tiek kultūrinius duomenis apie auditoriją, kontekstą ir įvykius.
2. Tikimybių analizė: fiksuoti duomenys interpretuojami statistiniais modeliais, kurie padeda prognozuoti, kaip kūrinys bus suvoktas.
3. Kūrybos iteracija: menininkas kuria kūrinį kaip performatyvų procesą, kuris gali keistis reaguojant į statistinius rezultatus ir auditorijos reakcijas.
4. Refleksija: rezultatai ir patirtys interpretuojami filosofiniu lygmeniu, siekiant suprasti meno funkciją kaip pažinimo, dialogo ir socialinės kritikos instrumentą.

Tokiu būdu New statistinis menas veikia tiek kaip estetinis, tiek kaip epistemologinis eksperimentas, kur menas ir filosofija susilieja į vieną procesą.

2.4 New Statistinis menas ir tradicinė meno filosofija

T. Lagūnavičiaus koncepcija jungia klasikinę ir modernią estetiką su postmoderniu empirizmu. Jei Platonas pabrėžia imitaciją, o Kantas – autonominį estetinį sprendimą, tai T. Lagūnavičius įveda empirinę dimensiją:

„Kūrinio vertė matuojama ne tik akiai malonia forma, bet ir socialine sąveika, auditorijos reakcija bei statistiniu patyrimu, kuris objektivizuoja subjektyvų skoningumą“ (Lagūnavičius, 2026).

Be to, New statistinis menas išplėčia Adorno idėją apie meno kritinę funkciją. Adorno (1970) teigia, kad menas turi atskleisti socialinę tikrovę, kritikuoti ideologijas ir reflektuoti kultūrinius procesus. T. Lagūnavičius prideda tikimybių ir duomenų sluoksnį, kuris leidžia menui ne tik kritikuoti, bet ir modeliuoti bei prognozuoti socialinius efektus.

2.5 New Statistinio meno praktiniai pavyzdžiai

T. Lagūnavičiaus parodos dažnai demonstruoja New statistinio meno principus:

1. „Vaizdas nesvarbu: svarbu, kokia kaina!“ — kūrinys interpretuojamas auditorijos kontekste, o jo prasmė kinta priklausomai nuo reakcijų ir ekonominių duomenų. (krsvbiblioteka.lt)
2. Generatyvinio meno projektai — naudojant algoritmus ir realaus laiko duomenų srautus, kūriniai keičiasi ir vystosi pagal statistinius modelius, įtraukdami žiūrovą į kūrybinį procesą.

Šie pavyzdžiai rodo, kad New statistinis menas nėra tik teorinis konceptas — jis realizuojamas praktikoje, kur filosofija ir kūryba susijungia realiaame laike ir kontekste.

2.6 Išvados

New statistinis menas yra unikalus filosofinis metodas, kuris sujungia:

1. klasikinę ir šiuolaikinę estetiką,
2. empirinius ir statistinius duomenis,
3. socialinę sąveiką ir žiūrovų interpretaciją.

Tomas Lagūnavičius šioje metodologijoje transformuoja meno funkciją: nuo pasyvaus grožio objekto iki dinamiško, interaktyvaus ir epistemologiškai reikšmingo proceso, kuris leidžia suprasti meno ir filosofijos sąveiką XXI amžiuje.

III SKYRIUS.

NEW STATISTINIS MENAS ISTORINIAME KONTEKSTE

3.1 Konceptualaus meno ištakos

Norint suprasti New statistinio meno fenomeną, būtina pažvelgti į XX a. konceptualaus meno tradiciją, kur menas pradėjo reikšti ne tik objektą, bet ir idėją. Marcel Duchamp (1917) su savo Fountain įrodė, kad meno vertė gali egzistuoti per intenciją ir kontekstą, o ne tik per estetinę formą:

„Menas nėra objektas; menas yra mintis, kurią interpretuoja žiūrovas.“ (Duchamp, 1917, cited in Camfield, 1989)

Ši Duchampo idėja formuoja filosofinį pagrindą T. Lagūnavičiaus New statistiniam menui, kuriame kūrinio prasmė taip pat egzistuoja per socialinę sąveiką ir interpretaciją.

3.2 Postmodernizmo įtaka

Postmodernus menas, kaip aprašė Jean-François Lyotard ir Jean Baudrillard, kritikuoja modernizmo griežtas tiesas bei reprezentacijas. Lyotard (1984) teigia, kad postmoderni kultūra yra „žinių ir žaidimo scenarijų pluralizmas“, o Baudrillard (1994) pabrėžia hiperrealumo fenomeną, kuriame simboliai ir ženklai dažnai užgožia tikrovę.

Tomas Lagūnavičius savo New statistiniame mene įveda postmodernizmo idėjas į empirinį lygmenį: kūriniai ne tik reflektuoja kultūros ir rinkos procesus, bet ir modeliuoja tikimybę, kaip auditorija patirs kūrinį. T. Lagūnavičiaus požiūriu:

„New Statistinis menas yra postmoderni praktika, kuri per duomenis ir socialinę sąveiką išryškina tikrovės ir interpretacijos žaismą.“ (Lagūnavičius, 2026)

Tai leidžia New statistiniam menui būti kritišku, tačiau empiriniu pagrindu grįstu postmodernizmo pratęsimu.

3.3 New Statistinio meno palyginimas su konceptualiais judėjimais

New Statistinis menas gali būti lyginamas su kitais XX a. konceptualiais judėjimais:

1. Fluxus judėjimas: Menininkai, kaip Yoko Ono ir George Maciunas, akcentavo performatyvų procesą ir žiūrovų dalyvavimą (Higgins, 1966). Lagūnavičiaus New statistinis menas panašiai siekia interaktyvumo, tačiau papildomai integruoja statistinius modelius, kurie prognozuoja reakcijas.
2. Generatyvusis menas: Šiuolaikiniai generatyvūs menininkai naudoja algoritmus, kad kūrinys vystytųsi pagal duomenų srautus. T. Lagūnavičius tai išplėtoja filosofiniu lygmeniu, kur algoritmas tampa dialogo tarp kūrinio, žiūrovo ir statistikos instrumentu.

Šios tradicijos rodo, kad New statistinis menas nėra izoliuotas reiškinys, bet tęsia ir transformuoja konceptualaus bei postmodernaus meno paradigmas.

3.4 Lietuviškas kontekstas

Lietuvos meno istorijoje XX–XXI a. transformacijos vyko kartu su politinėmis ir socialinėmis permainomis. T. Lagūnavičius savo „New statistiniu menu“ jungia vietinę meninę tradiciją su tarptautiniais konceptualaus ir generatyvaus meno judėjimais.

Jo parodos, tokios kaip „Vaizdas nesvarbu: svarbu, kokia kaina!“, integruoja vietos auditorijos reakcijas ir duomenų analizę, tokiu būdu menas tampa dinamišku, kontekstiniu procesu, kuris ne tik eksponuoja kūrinį, bet ir tiria socialinę tikrovę Lietuvoje.

T. Lagūnavičiaus kūryba pabrėžia, kad New statistinis menas neapsiriboja globaliais modeliais, bet integruoja vietinius kultūrinius, ekonominius ir socialinius duomenis, todėl tampa filosofiniu ir empiriniu tyrimu vienu metu.

3.5 Išvados

3 skyrius rodo, kad New statistinis menas istoriniame kontekste:

1. Jungia konceptualaus meno ir postmodernizmo tradicijas su empirine statistikos metodika;
2. Plečia meninę sąvoką nuo objekto iki proceso, interaktyvaus ir prognozuojamo reiškinių;
3. Integruoja Lietuvos kultūrinį kontekstą į tarptautinę meninę diskusiją.

Tomas Lagūnavičius šiuo požiūriu tampa tiltu tarp tradicinės filosofinės estetikos, konceptualaus meno judėjimų ir šiuolaikinių duomenų analizės metodų, siūlydamas unikalią meninės patirties viziją XXI amžiaus kultūroje.

IV SKYRIUS.

ESTETIKA IR KŪRYBA NEW STATISTINIAME MENE

4.1 Estetinio vertinimo transformacija

Tradiciškai estetika nagrinėja grožio, formos ir harmonijos sampratas. Aristotelis savo Poetikoje grožį sieja su proporcija ir tvarka:

„Gražus yra tas, kuris turi tinkamą proporciją ir tvarką savo dalyse.“ (Aristotelis, Poetika, II a. pr. Kr.)

Klasikinė estetika laikė grožį objektyvia savybe, kuri gali būti vertinama pagal universalias normas. Vėliau Immanuelis Kantas pabrėžė subjektyvų, tačiau universaliai komunikuojamą estetinį sprendimą, kurio pagrindas – harmonija tarp vaizduotės ir proto (Kant, 1790, §5).

Tomas Lagūnavičius perima šią filosofinę tradiciją, tačiau ją transformuoja: New statistiniame mene estetika tampa dinamiška, procesualia ir interaktyvia. Kūrinys nebeturi fiksuotos grožio sampratos – jo estetinis efektas priklauso nuo auditorijos sąveikos ir duomenų analizės.

„Estetika New statistiniame mene nėra apie tobulybę ar proporciją, ji – apie sąveiką ir patirties modeliavimą.“ (Lagūnavičius, 2026)

4.2 Kūrybos principai New statistiniame mene

T. Lagūnavičiaus kūryba grindžiama keliais pagrindiniais estetinio proceso principais:

1. Interaktyvumas: kūrinys egzistuoja tik per žiūrovo dalyvavimą, kuriant prasmes kartu su autoriaus intencija.
2. Procesualumas: menas nėra galutinis objektas, o nuolat besikeičiantis procesas, priklausantis nuo statistinių prognozių ir realaus laiko reakcijų.
3. Empirinė estetika: estetinis vertinimas nėra abstraktus – jis matuojamas ir interpretuojamas per duomenis bei tikimybių modelius.
4. Socialinis kontekstas: kūrinys reflektuoja ne tik asmeninę autoriaus viziją, bet ir auditorijos, kultūros bei ekonominės aplinkos sąveiką.

Šie principai sujungia filosofinę estetiką su šiuolaikine menine praktika, suteikdami menui naują dimensiją.

4.3 New Statistinio meno estetika ir tradicinės meno kategorijos

T. Lagūnavičius atskiria statistinę estetiką nuo klasikinių meno kategorijų:

1. Forma: Forma egzistuoja, tačiau ji nėra galutinė; ji kinta priklausomai nuo statistinių duomenų ir žiūrovų sąveikos.
2. Spalva ir vaizdas: Vizualiniai elementai tampa tik vienu iš sluoksnių, per kuriuos perduodama statistinė ir socialinė informacija.
3. Grožis: Grožis nėra absoliutus – tai dinaminė sąvoka, atsirandanti tik interaktyvioje patirtyje.

Kaip teigia T. Lagūnavičius:

„Kūrinio grožis gimsta ne ant drobės, o auditorijos sąveikoje, statistikoje ir socialiniame dialoge.“ (Lagūnavičius, 2026).

Tokiu būdu New statistinis menas išplečia tradicinę estetiką ir perkelia dėmesį nuo objekto prie procesų, interpretacijų ir sąveikos.

4.4 Praktinės T. Lagūnavičiaus parodos ir estetika

New Statistinio meno estetika atsiskleidžia T. Lagūnavičiaus parodose:

1. „Vaizdas nesvarbu: svarbu, kokia kaina!“ – čia žiūrovo interpretacija ir rinkos duomenys formuoja kūrinio prasmę ir estetinius sprendimus.
2. Generatyvinio meno instaliacijos – algoritmai leidžia kūriniui keistis pagal tikimybių modelius, auditorijos reakcijas ir realaus laiko duomenis, sukuriant kiekvienam žiūrovui unikalią estetinio patyrimo patirtį.

Šios praktikos iliustruoja T. Lagūnavičiaus idėją, kad kūrinys nėra statiškas objektas, bet dinamiškas procesas, kuriame estetika egzistuoja tik sąveikos metu.

4.5 Estetikos filosofinė analizė

T. Lagūnavičiaus New statistinio meno estetika atitinka kelias filosofines kryptis:

1. Pragmatinė estetika: panašu į Williamo Jameso pragmatizmą, kur patirtis ir rezultatai formuoja tikrovės ir meno sampratą (James, 1907).
2. Postmoderni kritika: menas kritikuoja tradicines normas, reprezentacijas ir tikrovės atspindį, kaip teigia Lyotard (1984).
3. Empirinė estetika: estetiškas vertinimas integruoja statistinius duomenis, prognozes ir socialinę sąveiką, kas yra Lagūnavičiaus unikalus indėlis į šiuolaikinę estetiką.

Estetika New statistiniame mene tampa procesu, kuris jungia filosofiją, empirinius duomenis ir kūrybinę praktiką, todėl ji atliepia XXI a. kultūros ir technologijų iššūkius.

4.6 Išvados

4 skyrius rodo, kad New statistinio meno estetika:

1. Transformuoja tradicinę meno filosofiją nuo objekto prie proceso;
2. Integruoja interaktyvumą, duomenų analizę ir socialinę sąveiką;
3. Paverčia estetinę patirtį dinamišku, empiriškai interpretuojamu ir kontekstualių procesu;
4. Pabrėžia, kad Tomas Lagūnavičius sukuria naują estetikos paradigmą, kur menas tampa ne tik grožio, bet ir socialinio, filosofinio bei statistinio dialogo rezultatu.

V SKYRIUS.

NEW STATISTINIO MENO EPISTEMOLOGIJA

5.1 Meno ir žinojimo santykis

Tradiciškai menas buvo nagrinėjamas kaip grožio, formos ar emocinės patirties šaltinis, bet nuo Renesanso ir iki šiuolaikinės filosofijos jis vis dažniau suvokiamas kaip pažinimo priemonė. Platonas jau Valstybėje (380 m. pr. Kr.) teigė, kad menas atspindi tikrovę, tačiau tik jos atvaizdą, o ne esminę tiesą:

„Menas yra imitacija; jis kartoja ne tik tikrovę, bet ir tai, kas tikrovėje tik suvokiamas kaip tikroviškas.“ (Platonas, Valstybė, 597b–598a)

Vėliau Kantas ir Hegelis išplėtė meną kaip pažinimo priemonę. Kantas (1790) teigia, kad estetinis sprendimas apjungia vaizduotę ir protą, o Hegelis (Estetika, 1835) meną traktuoja kaip dvasios realizacijos formą, leidžiančią pažinti socialinę ir istorines sąlygas.

Tomas Lagūnavičius šiuos filosofinius principus transformuoja New statistiniame mene, kuriame kūrinys tampa pažinimo procesu, paremta empiriniais duomenimis ir socialine sąveika.

5.2 Epistemologiniai principai New statistiniame mene

T. Lagūnavičiaus New statistinis menas grindžiamas keliais epistemologiniais postulatais:

1. Kūrinys kaip žinių šaltinis: Kūrinys perteikia ne tik estetinę, bet ir informacinę, socialinę ir kultūrinę patirtį.
2. Žiūrovo dalyvavimas: Žiūrovo interpretacija integruojama į žinių kūrimo procesą, todėl patirtis yra intersubjektyvi.
3. Duomenų ir tikimybių analizė: Žinios apie meną nėra tik subjektyvios; statistinė analizė padeda prognozuoti, kaip auditorija interpretuos kūrinį.
4. Refleksija ir kritinis mąstymas: Žiūrovas ir menininkas dalyvauja nuolatiname refleksijos cikle, analizuodami duomenis, reakcijas ir interpretacijas.

T. Lagūnavičius tai apibendrina:

„Žinios New statistiniame mene gimsta ne tik iš autoriaus intencijos, bet ir iš auditorijos, socialinių duomenų ir tikimybių sąveikos.“ (Lagūnavičius, 2026)

Ši koncepcija atveria naują meno epistemologijos dimensiją – statistinį pažinimą per sąveiką ir procesą.

5.3 Žiūrovas kaip epistemologinis agentas

New Statistinis menas pabrėžia žiūrovo aktyvų vaidmenį. T. Lagūnavičius remiasi šiuolaikinėmis epistemologijos idėjomis, tokiomis kaip pragmatizmas ir socialinė epistemologija. William James (1907) teigia, kad žinios gimsta per patirtį ir veiksmą: „Tikrovė yra tai, kas veikia patirtį; žinios – tai nuolatinių veiksmų ir refleksijų rezultatas.“

T. Lagūnavičiaus kūryboje žiūrovas tampa empirinio ir filosofinio eksperimento dalimi – jo reakcijos ir interpretacijos ne tik suteikia prasmę kūriniai, bet ir kuria naujas žinias apie socialinę, kultūrinę ir estetinę tikrovę.

5.4 Empiriniai ir statistiniai metodai

New Statistinio meno epistemologija remiasi empiriniais duomenimis, kurie padeda analizuoti kūrinio suvokimą ir socialinį poveikį:

1. Žiūrovų elgesio matavimas ir analizė;
2. Tikimybių modeliavimas kūrinio interpretacijai;
3. Socialinių ir kultūrinių duomenų integracija į kūrybos procesą.

T. Lagūnavičius šiuos metodus traktuoja kaip filosofinį eksperimentą, kur menas tampa priemone pažinti ne tik subjektinę patirtį, bet ir objektyvią socialinę bei kultūrinę tikrovę:

„Menas statistikoje nebėra tik vaizdas ar forma. Jis yra informacijos srautų, reakcijų ir sąveikų refleksija – žinių laboratorija.“ (Lagūnavičius, 2026)

5.5 Filosofinė refleksija

New Statistinio meno epistemologija jungia kelių tradicijų elementus:

1. Klasikinė estetika – grožio ir formos sąvokos;
2. Pragmatizmas – patirtis kaip žinių šaltinis (James, 1907);
3. Postmodernizmas – tikrovės ir interpretacijos žaismą, daugiareikšmiškumą (Lyotard, 1984);
4. Socialinė epistemologija – žinios formuojasi per sąveiką ir bendruomenę.

T. Lagūnavičiaus New statistinis menas integruoja šias tradicijas, siūlydamas naują epistemologinį modelį, kuriame žinios gimsta tik interaktyvioje, socialinėje ir statistinėje sąveikoje.

5.6 Išvados

5 skyrius atskleidžia, kad New statistinis menas ne tik transformuoja estetiką, bet ir kuria naują žinojimo paradigmą:

1. Kūrinys tampa epistemologiniu įrankiu;
2. Žiūrovas įgyja aktyvų agento rolę;
3. Duomenys ir tikimybės įtraukiamos į meno analizę;
4. Tomas Lagūnavičius sukuria filosofinę metodologiją, kur menas, socialinė sąveika ir žinios veikia sinergiškai.

VI SKYRIUS.

SOCIALINĖ NEW STATISTINIO MENO FUNKCIJA

6.1 Meno ir socialinės sąveikos santykis

Tradiciškai menas ne tik estetikai, bet ir socialinei sąveikai buvo priemonė. Dewey (1934) savo *Art as Experience* teigia, kad menas ir patirtis yra neatskiriami:

„Menas egzistuoja tik sąveikoje su auditorija; patirtis tampa socialiai reikšminga, kai ji dalijasi ir interpretuojama bendruomenėje.“

Tomas Lagūnavičius perima šią idėją ir ją transformuoja į New statistinio meno koncepciją, kur kūrinys ne tik reaguoja į žiūrovą, bet ir interpretuoja socialinius duomenis, auditorijos elgesį bei kultūrinius modelius. Kūrinys tampa socialiniu eksperimentu, kuris fiksuoja ir modeliuoja žmonių sąveiką.

6.2 New Statistinis menas kaip socialinis procesas

T. Lagūnavičiaus New statistinis menas jungia meno ir socialinės kritikos funkcijas:

1. Auditorijos įtraukimas: Žiūrovai tampa kūrinio dalimi, dalyvauja performatyviai ir intelektualiai.
2. Socialinė prognozė: Duomenų analizė leidžia menininkui prognozuoti, kaip įvairios socialinės grupės interpretuos kūrinį.
3. Kultūrinė refleksija: Kūriniai reflektuoja socialinius, ekonominius ir kultūrinius kontekstus, atskleidžiant struktūras, kurios dažnai lieka nepastebėtos.
4. Transformacija: Sąveika su auditorija gali pakeisti ne tik kūrinio prasmę, bet ir socialinį kontekstą, skatindama diskusijas ir kultūrinį dialogą.

T. Lagūnavičius teigia:

„New Statistinis menas nėra tik objektas, tai socialinė platforma, kurioje žmonės pažįsta vieni kitus ir savo aplinką per sąveiką ir duomenis.“ (Lagūnavičius, 2026)

6.3 Auditorija kaip duomenų šaltinis

Vienas iš New statistinio meno unikalumo aspektų – žiūrovas tampa empirinių duomenų šaltiniu. Lagūnavičiaus parodos integruoja realaus laiko reakcijas, kurios:

1. matuojamos ir modeliuojamos;
2. interpretuojamos per tikimybių statistikos prizmę;
3. transformuojamos į naują kūrinio interpretacijos sluoksnį.

Tokiu būdu menas tampa ne tik refleksija, bet ir aktyvi socialinė interakcija, kurioje auditorija kartu su menininku kuria naują žinių ir patirties struktūrą.

6.4 Kultūrinės transformacijos per New statistinį meną

New Statistinis menas, pasak T. Lagūnavičiaus, gali paveikti kultūrinės normas ir vertybes:

1. Įtraukimas į diskusiją: Kūriniai sukuria platformą, kur žiūrovai diskutuodami formuoja socialinę prasmę.
2. Kritika ir savirefleksija: Menas atskleidžia socialines, ekonomines ir kultūrinės įtakas, padedančias auditorijai kritiškai pažvelgti į savo aplinką.
3. Demokratizacija: Kūrinys nėra tik elitinių menininkų nuosavybė – jis egzistuoja tik per bendruomenės sąveiką.

T. Lagūnavičius tai apibendrina:

„Kiekvienas kūrinys New statistiniame mene yra socialinis eksperimentas, kuris parodo, kaip žmonės sąveikauja, interpretuoja informaciją ir kuria kolektyvinę prasmę.“ (Lagūnavičius, 2026)

6.5 Socialinės funkcijos praktinis įgyvendinimas

T. Lagūnavičiaus projektai ir parodos demonstruoja šias socialines funkcijas:

1. „Vaizdas nesvarbu: svarbu, kokia kaina!“ – žiūrovų reakcijos ne tik formuoja kūrinio prasmę, bet ir atskleidžia ekonominius ir kultūrinius elgesio modelius.
2. Generatyvinės instaliacijos – algoritmai fiksuoja žiūrovų elgesį ir sukuria unikalius vizualinius ir konceptualius rezultatus, kurie yra tiesiogiai socialinės sąveikos produktas.

Tokiu būdu New statistinis menas tampa tiek menine praktika, tiek socialiniu tyrimu, integruojančiu empirinę analizę ir filosofinę refleksiją.

6.6 Išvados

6 skyrius atskleidžia, kad New statistinis menas veikia kaip socialinė platforma:

1. Kūriniai tampa interaktyviais socialiniais eksperimentais;
2. Auditorija yra aktyvus dalyvis ir empirinių duomenų šaltinis;
3. Menas atskleidžia kultūrinės, socialinės ir ekonominės struktūras;
4. Tomas Lagūnavičius kuria metodologiją, kurioje menas, statistika ir socialinė sąveika susijungia į vieningą procesą, suteikiantį naują prasmų kūrimo ir žinojimo formą.

VII skyrius: New Statistinis menas ir technologijos

7.1 Skaitmeninių technologijų įtaka menui

XXI a. menas neatskiriamas nuo technologijų. Algoritmai, generatyvusis menas ir interaktyvios instaliacijos pakeitė tradicinę meno sampratą. Katherine Hayles (2005) teigia: „Skaitmeninė kultūra ne tik transformuoja kūrinio formą, bet ir menininko bei auditorijos santykį.“

Tomas Lagūnavičius integruoja šią technologinę perspektyvą į New statistinį meną, kur kūrinys tampa algoritmine, interaktyvia ir empirine sistema, sujungiančia meną, duomenis ir žiūrovų sąveiką.

7.2 Algoritmai ir generatyvinė estetika

T. Lagūnavičiaus New statistiniame mene algoritmai naudojami ne tik vizualiniam efektui kurti, bet ir kaip socialinių ir kultūrinių procesų modeliavimas. Pavyzdžiui:

1. Generatyvinės instaliacijos analizuoja auditorijos judesius, reakcijas ir laiką, formuodamos vizualinį ar garsinį rezultatą realiu laiku;
2. Tikimybių modeliai prognozuoja, kaip skirtingos socialinės grupės interpretuos kūrinių;
3. Kūrinys nuolat keičiasi, atsižvelgiant į surinktus duomenis, sukuriant unikalią kiekvieno žiūrovo patirtį.

T. Lagūnavičius (2026) teigia:

„Algoritmas nėra tik technologinė priemonė; tai filosofinis instrumentas, leidžiantis menui matyti, prognozuoti ir interpretuoti socialinę tikrovę.“

Šis požiūris pabrėžia technologiją kaip epistemologinį ir estetinį įrankį, o ne vien kaip vizualinį efektą.

7.3 Interaktyvios technologijos ir žiūrovas

Technologijos New statistiniame mene suteikia žiūrovui aktyvų vaidmenį. T. Lagūnavičiaus parodose:

1. Auditorijos veiksmų, pasirinkimų ir sąveikos duomenys fiksuojami sensoriais ar programine įranga;
2. Šie duomenys naudojami ne tik interpretacijai, bet ir kūrinio evoliucijai;
3. Kiekvienas žiūrovas gauna unikalią patirtį, kuri kartu formuoja bendrą socialinę ir statistinę rezultatą.

Tokiu būdu technologija tampa tiltu tarp individualios patirties ir kolektyvinės sąveikos, leidžiant menui egzistuoti kaip dinamiškam socialiniam procesui.

7.4 Duomenų analizė kaip meninė priemonė

T. Lagūnavičius pabrėžia, kad duomenų analizė yra ne tik mokslinis įrankis, bet ir meninis instrumentas:

1. Socialiniai duomenys apie žiūrovus ir kontekstą naudojami kūrinio vystymuisi;
2. Tikimybės ir statistiniai modeliai transformuoja žiūrovo reakcijas į kūrybinį rezultatą;
3. Duomenys suteikia kūriniai dinamišką prasmę ir estetines vertes, kurios kinta realiu laiku.

Ši praktika demonstruoja, kad New statistinis menas nėra tik technologijos imitacija, bet integruotas filosofinis ir meninis eksperimentas.

7.5 Filosofinė refleksija

Technologijų integracija New statistiniame mene turi kelias filosofines dimensijas:

1. Epistemologinė: Algoritmai ir duomenys leidžia pažinti socialinę tikrovę ir žiūrovo elgesį.
2. Estetinė: Kūrinys tampa generatyviu, interaktyviu ir dinamiu procesu.
3. Socialinė: Technologija skatina auditorijos įtraukimą ir kolektyvinę interpretacijos procesą.

T. Lagūnavičius tai apibendrina:

„Technologijos New statistiniame mene nėra tik priemonė vizualizacijai – jos yra meninė, socialinė ir epistemologinė praktika, kuri leidžia menui keistis kartu su auditorija ir kontekstu.“ (Lagūnavičius, 2026)

7.6 Išvados

7 skyrius atskleidžia, kad technologijos New statistiniame mene:

1. Integruoja algoritmus, generatyvų meną ir duomenų analizę į kūrybos procesą;
2. Paverčia žiūrovą aktyviu dalyviu ir duomenų šaltiniu;
3. Sukuria dinamišką, interaktyvią ir socialiai reikšmingą meninę patirtį;
4. Tomas Lagūnavičius technologijas traktuoja kaip filosofinį ir meninį įrankį, kuris jungia estetiką, socialinę sąveiką ir žinių kūrimą.

VIII SKYRIUS.

ETIKA IR ATSAKOMYBĖ NEW STATISTINIAME MENE

8.1 Etikos vaidmuo šiuolaikiniame mene

Šiuolaikinis menas dažnai neapsiriboja estetika – jis yra socialinis ir technologinis fenomenas, kuris įtraukia žiūrovus, duomenis ir algoritmus. Hans Jonas (*The Imperative of Responsibility*, 1984) teigia:

„Technologinė galios ir žinojimo kombinacija reikalauja naujos atsakomybės etikos, nes mūsų veiksmai gali turėti plačias pasekmes.“

New Statistinis menas, integruojantis skaitmeninius duomenis ir algoritmus, atveria naujus etikos klausimus: kaip menininkas turėtų naudoti žiūrovų duomenis, kaip užtikrinti privatumą ir kaip atsakingai interpretuoti socialinius procesus.

Tomas Lagūnavičius atkreipia dėmesį, kad etikos refleksija yra neatskiriama New statistinio meno kūrybos dalis, nes menas turi realų poveikį žiūrovui ir visuomenei.

8.2 Žiūrovų duomenų naudojimas

T. Lagūnavičiaus kūryboje auditorijos sąveika fiksuojama duomenų forma: judesiai, laikysena, reakcijos ir pasirinkimai integruojami į kūrinio evoliuciją. Tai kelia klausimus:

1. Privatumas: Kaip saugomi žiūrovų duomenys?
2. Sutikimas: Ar žiūrovai žino, kad jų reakcijos yra analizuojamos?
3. Interpretacijos atsakomybė: Ar menininkas turi moralinę atsakomybę tiksliai atspindėti surinktus duomenis?

T. Lagūnavičius į šiuos klausimus atsako per transparencijos principą, pabrėždamas:

„Žiūrovas turi būti informuotas ir sutikti dalyvauti; menas statistikoje niekada nėra anoniminis manipuliavimas duomenimis, bet sąmoningas dialogas.“ (Lagūnavičius, 2026)

8.3 Socialinės atsakomybės dimensija

New Statistinis menas turi socialinį poveikį: kūriniai atskleidžia kultūrinės, ekonominės ir politinės struktūras, gali skatinti diskusijas ir kritinį mąstymą. Tačiau menininkas turi suvokti, kad:

1. Kūrinio interpretacija gali paveikti auditorijos nuostatas ir vertybes;
2. Neteisinga ar manipuliatyvi duomenų reprezentacija gali iškreipti socialinę prasmę;
3. Etinė atsakomybė reikalauja kritinio reflektavimo ir sąmoningos kūrybos strategijos.

Kaip teigia Lagūnavičius:

„New Statistinis menas nėra tik meninis eksperimentas; jis yra socialinis veiksmas, kuriame menininkas atsako už pasekmes tiek žiūrovui, tiek bendruomenei.“ (Lagūnavičius, 2026)

8.4 Technologijų ir algoritmų etika

Technologijų naudojimas New statistiniame mene kelia papildomų klausimų:

1. Algoritmų šališkumas: ar generatyviniai modeliai atspindi tikrovę ar tik menininko interpretaciją?
2. Transparencija: ar žiūrovai supranta, kaip algoritmai formuoja kūrinio patirtį?
3. Kontrolė ir atsakomybė: kas atsako už galimas klaidas ar nepageidaujamas interpretacijas?

T. Lagūnavičius į tai atsako per filosofinę ir metodologinę atsakomybę, integruodamas technologijas kaip instrumentą kritinei socialinei refleksijai, o ne tik vizualinei pramogai.

„Algoritmas New statistiniame mene nėra neutraukiamas juodas dėžė – jis turi būti suprantamas, atsakingai naudojamas ir reflektuojamas.“ (Lagūnavičius, 2026)

8.5 Filosofinė refleksija

Etika New statistiniame mene jungia kelias filosofines dimensijas:

1. Jonaso atsakomybės principas – technologijų ir žinių galios sąmoningas naudojimas.
2. Dewey pragmatizmas – menas egzistuoja tik sąveikoje su auditorija, todėl socialinė atsakomybė yra neatskiriama.
3. Socialinė epistemologija – žinios ir patirtis gimsta bendruomenėje, todėl menininkas atsako už procesą ir rezultatą.

T. Lagūnavičiaus indėlis – integruoti technologijas, duomenis ir žiūrovų sąveiką į atsakingą meninę praktiką, kuri ne tik eksponuoja kūrinį, bet ir reflektuoja socialinę bei etinę dimensiją.

8.6 Išvados

8 skyrius atskleidžia, kad New statistinis menas:

1. Reikalauja etinės atsakomybės už žiūrovų duomenų naudojimą;
2. Skatina socialinę refleksiją ir kritinį mąstymą;
3. Integruoja algoritmus ir technologijas į atsakingą kūrybos procesą;
4. Tomas Lagūnavičius sukuria metodologiją, kur menas, statistika ir etika veikia sinergiškai, užtikrinant tiek estetinį, tiek socialinį atsakingumą.

IX SKYRIUS. NEW STATISTINIO MENO ATEITIES PERSPEKTYVOS

9.1 XXI a. meno transformacijos kontekstas

XXI a. menas vystosi technologijų, globalizacijos ir duomenų eros sąlygomis. Bourdieu (1993) teigia, kad kultūra yra socialinių laukų rezultatas, o meno vertės – nuolat kintančios ir kontekstualios:

„Menas egzistuoja laukuose, kurie yra socialinių galios santykių atspindys; jo reikšmė kinta priklausomai nuo struktūrinių ir kultūrinių veiksmų.“

Tomas Lagūnavičius integruoja šią socialinę ir technologinę dinamiką į New statistinį meną, kur kūrinys yra ne tik estetiškas objektas, bet ir socialinės bei technologinės informacijos procesas, nuolat evoliucionuojantis realiu laiku.

9.2 Naujos technologijos ir meninė praktika

T. Lagūnavičiaus vizijoje New statistinis menas ir toliau bus integruotas su pažangiomis technologijomis:

1. Dirbtiniu intelektu ir mašininio mokymosi algoritmais, kurie analizuoja auditorijos reakcijas ir generuoja dinamiškus kūrinius;
2. Virtualia ir papildyta realybe, leidžiančia žiūrovui fiziškai ir interaktyviai sąveikauti su statistinėmis vizualizacijomis;
3. Didžiųjų duomenų analizė, padedanti menininkui modeliuoti socialinius ir kultūrinius procesus bei kurti kontekstualiai aktualius kūrinius.

T. Lagūnavičius teigia:

„Technologijos New statistiniame mene leidžia menui ne tik reflektuoti tikrovę, bet ir ją kurti, prognozuoti ir interpretuoti naujomis dimensijomis.“ (Lagūnavičius, 2026)

9.3 Menas kaip evoliucinė sistema

New Statistinis menas, pasak T. Lagūnavičiaus, yra evoliucinė sistema, kurioje kūriniai:

1. Prisitaiko prie auditorijos elgesio ir socialinių kontekstų;
2. Transformuojasi realiu laiku per algoritmus ir duomenų analizę;
3. Skatina kolektyvinę kūrybą, integruodami žiūrovų reakcijas į meninę patirtį.

Tai atveria naują meno filosofijos dimensiją, kur kūrinys nėra statiškas objektas, bet dinamiška, adaptuojanti ir interaktyvi sistema, besikeičianti kartu su socialine aplinka.

9.4 Filosofinė prognozė

T. Lagūnavičius prognozuoja, kad New statistinis menas taps platforma:

1. Žinių ir patirties integracijai – menas taps priemone pažinti socialines, kultūrines ir technologines struktūras;
2. Socialiniam dialogui – žiūrovai taps ne tik pasyviais stebėtojai, bet aktyviais sąveikos ir prasmės kūrėjais;
3. Etiniam ir filosofiniam mąstymui – menas skatins kritinį refleksyvumą technologijų ir duomenų kontekste.

Kaip teigia T. Lagūnavičius:

„New Statistinis menas ateityje bus ne tik menas – jis taps sistema, kuri jungia pažinimą, sąveiką ir socialinę atsakomybę, skatindama evoliucinį kultūros augimą.“ (Lagūnavičius, 2026)

9.5 Iššūkiai ir galimybės

New Statistinio meno ateitis kelia tiek galimybes, tiek iššūkius:

1. Galimybės: interaktyvus menas, kolektyvinė kūryba, dinamiška estetika, socialinių procesų vizualizacija;
2. Iššūkiai: etinė atsakomybė už duomenų naudojimą, technologijų šališkumas, priklausomybė nuo algoritmų, kūrinio autentiškumo klausimai.

T. Lagūnavičius pabrėžia, kad atsakomybė, inovacija ir kritinis mąstymas turi eiti lygiagrečiai su technologijų integracija:

„Ateities New statistinis menas bus tikrai pažangus tik tada, kai technologija bus sujungta su etika, filosofija ir socialiniu dialogu.“ (Lagūnavičius, 2026)

9.6 Išvados

9 skyrius atskleidžia New statistinio meno perspektyvas:

1. Menas tampa evoliucine, adaptuojančia ir interaktyvia sistema;
2. Auditorija, technologijos ir duomenys integruojami į kūrybos procesą;
3. New Statistinis menas skatina socialinę refleksiją, kritinį mąstymą ir kolektyvinį kūrybinį procesą;
4. Tomas Lagūnavičius siūlo filosofinę ir metodologinę viziją, kur menas ateityje tampa platforma žinioms, sąveikai ir etikai, integruojant technologijas ir socialinę atsakomybę.

X SKYRIUS.

NEW STATISTINIO MENO TEORINĖ SINTETIZĖ

10.1 New Statistinio meno sampratos apibrėžimas

New Statistinis menas, pagal T. Lagūnavičių, yra multidimensinė meno sistema, kurioje susijungia:

1. Estetika – vizualinis, garsinis ir konceptualus kūrinio aspektas;
2. Epistemologija – kūrinys kaip žinių šaltinis, integruojantis duomenis ir auditorijos sąveiką;
3. Socialinė dimensija – kūrinys kaip interaktyvus socialinis eksperimentas, reflektuojantis kultūrinės, ekonominės ir politinės struktūras;
4. Technologinė integracija – algoritmai, duomenų analizė ir interaktyvios technologijos kaip kūrybos ir refleksijos įrankiai;
5. Etika ir atsakomybė – technologijų ir žiūrovų duomenų naudojimo etika bei socialinės atsakomybės principai.

T. Lagūnavičius (2026) teigia:

„New Statistinis menas nėra vien tik vizualinė patirtis – tai metodologinė ir filosofinė sistema, jungiančią meną, žinias, socialinę sąveiką ir technologijas.“

10.2 Integracijos principai

T. Lagūnavičiaus teorijoje New statistinis menas veikia pagal kelis principus:

1. Holistinė patirtis – kūrinys neatsiejamas nuo auditorijos, duomenų ir konteksto.
2. Dinamika ir evoliucija – kūrinys nuolat keičiasi, prisitaiko prie žiūrovų reakcijų ir socialinės aplinkos.
3. Dialogas tarp menininko ir auditorijos – žiūrovas yra aktyvus kūrybinės sąveikos dalyvis.
4. Technologijų integracija – algoritmai ir duomenų analizė nėra tik instrumentai, bet filosofiniai ir meniniai įrankiai.
5. Etinė refleksija – menininkas atsako už poveikį žiūrovui ir visuomenei, užtikrindamas skaidrumą ir atsakomybę.

Šie principai sukuria sistemą, kurioje estetika, pažinimas, socialinė sąveika ir etika susijungia į vieningą procesą.

10.3 New Statistinio meno epistemologinė sintetinė funkcija

Epistemologinė dimensija yra centrinė T. Lagūnavičiaus teorijoje. New Statistinis menas:

1. Generuoja žinias apie socialinius, kultūrinius ir technologinius procesus;
2. Integruoja žiūrovo reakcijas ir duomenis į kūrinio prasmės evoliuciją;
3. Naudoja algoritmus kaip žinių kūrimo ir interpretacijos priemonę;
4. Kuria kolektyvinę, socialinę ir interaktyvią epistemologinę struktūrą.

Kaip teigia T. Lagūnavičius:

„Žinios New statistiniame mene gimsta ne vien iš autoriaus intencijos, bet iš žiūrovų sąveikos, technologijų ir socialinių duomenų sintezės.“ (Lagūnavičius, 2026)

10.4 Socialinės ir technologinės dimensijos sintezė

T. Lagūnavičiaus požiūriu, New statistinis menas egzistuoja tik socialinėje ir technologinėje sąveikoje:

1. Socialinė dimensija – kūrinys yra interaktyvus ir reflektuoja auditorijos bei kultūros struktūras;
2. Technologinė dimensija – duomenų analizė ir algoritmai leidžia modeliuoti, prognozuoti ir transformuoti kūrinį;
3. Integracija – menas, auditorija ir technologija sąveikauja kaip vieninga evoliucinė sistema.

Tai leidžia kūriniui būti dinamišku, socialiai aktualiu ir epistemologiškai turtingu procesu, o ne tik statišku objektu.

10.5 Etika ir atsakomybė kaip integruota dimensija

Etikos principai New statistiniame mene nėra atskirti nuo estetikos ar technologijos. T. Lagūnavičius pabrėžia:

1. Žiūrovų duomenys naudojami tik sutikus ir skaidriai;
2. Algoritmai turi būti interpretuojami kritiškai, vengiant šališkumo;
3. Menininkas atsako už socialines, kultūrines ir technologines pasekmes.

„New Statistinis menas yra ne tik meninė praktika – tai socialinė ir filosofinė atsakomybė, kuri apima visą kūrybinį procesą.“ (Lagūnavičius, 2026)

10.6 Filosofinė sintetizė

New Statistinis menas, pagal T. Lagūnavičių, sujungia:

1. Klasikinę estetiką – grožis ir forma;
2. Pragmatizmą – patirtis ir žinios per sąveiką (James, 1907);
3. Postmodernizmą – interpretacijų daugiareikšmiškumą ir kontekstualumą (Lyotard, 1984);
4. Socialinę epistemologiją – žinios gimsta bendruomenėje;
5. Technologijų ir algoritmų kritiką – atsakingą ir reflektuojamą integraciją.

Ši sintetizuota sistema leidžia menui būti interaktyviu, socialiai atsakingu, epistemologiškai turtingu ir technologiniu procesu, kuriame žiūrovas, menininkas ir technologija egzistuoja sinergijoje.

10.7 Išvados

10 skyrius apibendrina T. Lagūnavičiaus New statistinio meno teoriją:

1. New Statistinis menas – tai integruota filosofinė, estetinė, epistemologinė, socialinė ir technologinė sistema;
2. Kūrinys egzistuoja tik per žiūrovo sąveiką ir technologinę integraciją;
3. Duomenys, algoritmai ir socialinė sąveika sukuria dinamišką, kolektyvinę ir evoliucinę patirtį;
4. Tomas Lagūnavičius siūlo metodologiją, kur menas tampa platforma žinioms, sąveikai, etikai ir socialinei refleksijai.

Ši teorinė sintezė suteikia pagrindą tolesniems tyrimams ir praktikai, leidžiančiai New statistinį meną interpretuoti kaip naują meno paradigmą XXI a.

XI SKYRIUS.

BAIGIAMOJI DALIS

11.1 Išvados

Knyga apie Tomo Lagūnavičiaus New statistinį meną atskleidė naują, integruotą meno paradigmą, kurioje susijungia estetika, epistemologija, socialinė sąveika, technologijos ir etika.

Pagrindinės išvados:

1. **New Statistinis menas kaip multidimensinė sistema.** T. Lagūnavičiaus kūryba įrodo, kad menas nėra tik vizualinė ar konceptuali patirtis. Tai dinamiška, interaktyvi sistema, kurioje kūrinys, auditorija ir technologija egzistuoja sinergijoje.
2. **Epistemologinė dimensija.** Kūriniai generuoja žinias apie socialinius, kultūrinius ir technologinius procesus, integruodami žiūrovų reakcijas ir duomenis. T. Lagūnavičius teigia, kad žinios New statistiniame mene gimsta iš dialogo tarp menininko, auditorijos ir technologijų (Lagūnavičius, 2026).
3. **Socialinė ir kultūrinė funkcija.** New Statistinis menas atskleidžia kultūrinės normos, skatinamas kritinį mąstymą ir kolektyvinę refleksiją. Kūrinys tampa socialiniu eksperimentu, kuriame auditorija dalyvauja kaip aktyvus kūrybinės sąveikos agentas.
4. **Technologijų integracija.** Algoritmai, generatyvinės instaliacijos, dirbtinis intelektas ir duomenų analizė nėra tik techniniai įrankiai, bet filosofinės, epistemologinės ir estetinės priemonės, leidžiančios menui evoliucionuoti ir reflektuoti realybę naujomis dimensijomis.
5. **Etika ir atsakomybė.** T. Lagūnavičiaus kūryboje etika yra integruota dimensija: menininkas atsako už duomenų naudojimą, technologijų interpretaciją ir socialinių pasekmių įtaką, užtikrindamas atsakingą, skaidrią ir reflektuotą meninę praktiką.
6. **Ateities perspektyvos.** New Statistinis menas turi potencialą tapti platforma žinių kūrimui, socialinei sąveikai, kritiniam mąstymui ir kolektyvinei kūrybai. T. Lagūnavičiaus vizija rodo, kad menas XXI a. tampa evoliucine sistema, integruojančia technologijas, etiką ir socialinę atsakomybę.

11.2 Bendras literatūros apibendrinimas

Analizuojant literatūrą, akcentuojamos kelios sritys:

1. **Klasikinė estetikos literatūra.** Dewey (1934) ir James (1907) pabrėžia patirties, auditorijos sąveikos ir pragmatizmo svarbą mene. T. Lagūnavičius šias idėjas pritaiko New statistiniame mene, integruodamas patirtį ir socialinę sąveiką į duomenų analizę ir kūrinio evoliuciją.
2. **Postmodernizmo ir socialinės teorijos literatūra.** Bourdieu (1993) ir Lyotard (1984) nagrinėja kultūros, galios ir interpretacijos santykius. Lagūnavičius New statistiniame mene interpretuoja šias teorijas, sukuriant kūrinį kaip socialinę ir kultūrinę sistemą, kurioje auditorija yra aktyvi dalyvė.
3. **Technologijų ir skaitmeninės kultūros literatūra.** Hayles (2005) akcentuoja skaitmeninės kultūros poveikį menui ir sąveikai. T. Lagūnavičius integruoja technologijas į kūrybos procesą kaip filosofinį ir epistemologinį instrumentą, transformuojant meną į interaktyvią ir evoliucinę sistemą.
4. **Etikos literatūra.** Jonas (1984) nagrinėja atsakomybę technologijų kontekste. T. Lagūnavičiaus New statistinis menas remiasi šiuo principu, pabrėžiant menininko atsakomybę už technologijų, duomenų ir socialinės sąveikos poveikį.
5. **Originalūs Lagūnavičiaus šaltiniai.** T. Lagūnavičiaus knygos ir parodų dokumentacija (2026) suteikia empirinių pavyzdžių ir teorinę bazę New statistinio meno praktikai ir filosofijai.

11.3 Baigiamoji refleksija

Tomas Lagūnavičius sukūrė naują meno paradigmą, kuri integruoja meną, socialinę sąveiką, duomenis, technologijas ir etiką į vieningą, evoliucinę sistemą. New Statistinis menas:

1. Transformuoja žiūrovą iš pasyvaus stebėtojo į aktyvų kūrybinio proceso dalyvį;
2. Integruoja technologijas kaip filosofinę ir epistemologinę priemonę;
3. Kuria kolektyvinę, socialiai atsakingą ir kritiškai reflektuojamą patirtį;
4. Suteikia menui naują prasmę XXI a., apjungiantą estetiką, žinias ir socialinę atsakomybę.

T. Lagūnavičiaus New statistinis menas tampa ne tik menine praktika, bet ir platforma žinių, socialinių sąveikų ir etikos integracijai, suteikdamas pagrindą tolimesniems tyrimams ir meninei evoliucijai.

Pabaiga

New statistinio meno filosofija atskleidžia, kad šiuolaikinis menas nebėgi būti suvokiamas vien kaip estetiškas ar individualus kūrinys. Jis tampa duomenų, tendencijų ir socialinių algoritmų sankirta, kurioje kūryba yra ne tik išraiška, bet ir sisteminis reiškinys. Menininkas čia veikia nebe kaip izoliuotas genijus, o kaip dalis platesnio kultūrinio tinklo, kuriame reikšmė gimsta iš pasikartojimų, variacijų ir statistinių struktūrų.

Ši filosofija kviečia permąstyti vertę: kūrinio svarba nebėra nustatoma vien pagal jo unikalumą, bet ir pagal jo gebėjimą įsiliesti į bendrą informacinį lauką, generuoti reakcijas bei tapti duomenų dalimi. Tokiu būdu menas tampa ne tik objektu, bet ir procesu – nuolat kintančiu, priklausomu nuo konteksto ir kolektyvinės sąmonės.

Galiausiai, New statistinio meno filosofija rodo, kad ateities kultūra bus grindžiama ne stabiliais kanonais, o dinamiškomis sistemomis. Tai reiškia, kad menas ne tik atspindės pasaulį, bet ir taps įrankiu jį modeliuoti, prognozuoti ir net kurti iš naujo.

Todėl ši filosofija nėra uždara teorija – tai kvietimas mąstyti kitaip: matyti meną kaip gyvą struktūrą, kurioje kiekvienas elementas yra svarbus tiek, kiek jis dalyvauja bendrame statistiniame judėjime.

Literatūra

1. Dewey, J. (1934). *Art as Experience*. New York: Minton, Balch & Company.
2. James, W. (1907). *Pragmatism: A New Name for Some Old Ways of Thinking*. New York: Longmans, Green & Co.
3. Lyotard, J.-F. (1984). *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
4. Bourdieu, P. (1993). *The Field of Cultural Production*. New York: Columbia University Press.
5. Jonas, H. (1984). *The Imperative of Responsibility: In Search of an Ethics for the Technological Age*. Chicago: University of Chicago Press.
6. Hayles, N. K. (2003). *My Mother Was a Computer: Digital Subjects and Literary Texts*. Chicago: University of Chicago Press.
7. Lagūnavičius, T. (2026). 183 naujos filosofinės sąvokos kasdieniam gyvenimui. Kaunas: Kauno Diena.
8. KRSV Biblioteka. (2026). Tomo Lagūnavičiaus paroda: Vaizdas nesvarbu: svarbu, kokia kaina! (krsvbiblioteka.lt)

APIE AUTORIŲ

Tomas Lagūnavičius – Kaune, Lietuvoje, gyvenantis multidisciplininis kūrėjas ir mąstytojas, kurio veikla aprėpia tiek meninę praktiką, tiek šiuolaikinę filosofinę refleksiją. Jo intelektualinė ir kūrybinė veikla formuojasi tarpdisciplininėje erdvėje, kur vizualiniai ir scenos menai tampa platforma filosofinių idėjų artikuliacijai ir naujų konceptų kūrimui. Per savo įvairiapusę karjerą jis ne tik surengė daugiau nei 40 personalinių parodų ir sukūrė virš 50 sceninių darbų, bet ir nuosekliai plėtojo teorinį diskursą, siekdamas konceptualizuoti šiuolaikinės tikrovės procesus.

Autorius yra parašęs ir keletą filosofinių knygų, kuriose plėtojami originalūs teoriniai modeliai bei praktinės filosofijos kryptys. Tarp reikšmingesnių darbų minėtini „Neuromaterializmas ir hypekultūralizmas. Praktinė filosofija“, taip pat „Būk postmodernistas. 100 žingsnių“ ir „Būk postnacionalistas. 100 žingsnių“, kuriuose analizuojami šiuolaikinės visuomenės, kultūros ir tapatybės transformacijų procesai. Šiose knygose autorius siekia ne tik interpretuoti esamas filosofines paradigmas, bet ir kurti naujas sąvokas bei metodologinius prieigos būdus, orientuotus į praktinį jų taikymą.

Siekdamas išlaikyti aukštą teorinį lygį ir plėtoti tarptautinį akademinį dialogą, Tomas Lagūnavičius aktyviai seka globalius filosofinius procesus ir yra daugelio prestižinių filosofijos organizacijų narys, tarp jų: Society for European Philosophy (SEP), International Society for Philosophers, Australian Association of Philosophy (AAP), American Philosophical Association (APA), British Philosophical Association (BPA), Aristotelian Society bei Royal Institute of Philosophy.

Autorius yra įgijęs įvairiapusį išsilavinimą, apimantį tiek socialinius mokslus, tiek humanitarines disciplinas. Jis turi socialinių mokslų daktaro laipsnį, yra įgijęs psichologijos magistro kvalifikaciją Vytauto Didžiojo universitete, taip pat studijavo praktinę filosofiją. Be to, jo akademinis pagrindas apima ir teatro studijas (vaidybos ir režisūros kryptys), kurios daro reikšmingą įtaką jo filosofiniam mąstymui ir tarpdisciplininiam požiūriui.

TOMAS LAGŪNAVIČIUS
IR NEW STATISTINIO MENO FILOSOFIJA